

Quản lý dự án đầu tư xây dựng tại Ban Quản lý dự án Đầu tư xây dựng TP. Sầm Sơn, Thanh Hóa: Thực trạng và giải pháp

BÙI VĂN DŨNG*
ĐẶNG ANH ĐỨC**
PHAN THANH NAM***

Trong những năm vừa qua, hoạt động của Ban Quản lý dự án Đầu tư xây dựng (QLDA ĐTXD) TP. Sầm Sơn, tỉnh Thanh Hóa đã đạt được nhiều kết quả tích cực góp phần phát huy hiệu quả đầu tư, từng bước hoàn thiện kết cấu hạ tầng đô thị biển, thu hút khách du lịch đến với Thành phố. Tuy nhiên, hoạt động quản lý dự án đầu tư xây dựng vẫn bộc lộ nhiều hạn chế, như: một số dự án bị chậm tiến độ, vượt mức tổng đầu tư, quản lý giá, chi phí chưa tốt, chất lượng công trình còn chưa cao... Bài viết tập trung nghiên cứu đánh giá thực trạng quản lý dự án đầu tư xây dựng tại Ban QLDA ĐTXD TP. Sầm Sơn, từ đó đề xuất giải pháp hoàn thiện công tác quản lý dự án trên địa bàn Thành phố trong giai đoạn tiếp theo.

THỰC TRẠNG

Về quản lý lập, thẩm định, phê duyệt dự án đầu tư

Căn cứ vào quy hoạch phát triển kinh tế - xã hội, quy hoạch xây dựng, nhu cầu sử dụng từng giai đoạn và hàng năm, Ban QLDA ĐTXD Thành phố lập báo cáo đề xuất chủ trương đầu tư dự án cơ bản đảm bảo về mục tiêu, quy mô, sự cần thiết đầu tư, dự kiến tổng mức đầu tư, cơ cấu nguồn vốn và khả năng cân đối vốn; dự kiến tiến độ thực hiện dự án phù hợp với điều kiện thực tế và khả năng huy động các nguồn lực theo thứ tự ưu tiên hợp lý bảo đảm đầu tư tập trung, có hiệu quả trình hội đồng thẩm định báo cáo chủ trương đầu tư. Trên cơ sở báo cáo đề xuất chủ trương đầu tư dự án và kết quả thẩm định, cơ quan có thẩm quyền phê duyệt chủ trương đầu tư xây dựng cơ bản trình (UBND Thành phố, hoặc UBND Tỉnh đối với các dự án nhóm C; HĐND cùng cấp đối với các dự án trọng điểm nhóm C, dự án nhóm B do cấp mình quản lý vốn).

Đánh giá về công tác lập dự án, trình thẩm định và phê duyệt dự án của Ban QLDA ĐTXD TP. Sầm Sơn, Thanh Hóa cho thấy, công tác lập kế hoạch tiến độ thời gian, kế hoạch nguồn lực của Ban QLDA được đánh giá ở mức độ khá và trung bình, nhất là việc lập kế hoạch tiến độ thời gian cho dự án chưa phù hợp với điều kiện thực hiện đầu tư của dự án, việc lập kế hoạch nguồn lực cần thiết chưa phù hợp với điều kiện kinh tế - xã hội và ngân sách của địa phương. Điều này dẫn tới việc tổ chức

triển khai một vài dự án còn chưa phù hợp với điều kiện thực tế. Đơn cử như các dự án chậm tiến độ tại các phường mới được xây dựng là Quảng Minh, Quảng Hùng và Quảng Châu (vướng mắc nhiều ở khâu giải phóng mặt bằng và lập phương án tái định cư cho người dân có đất nông nghiệp, có nhà trên đất; hay điểm nóng tại các khu vực giáp ranh), các khu vực sát biển có các dự án lớn triển khai, như tại: phường Quảng Cư, phường Trung Sơn (chưa thống nhất phương án bồi thường)... [2].

Về quản lý lựa chọn nhà thầu

Tùy theo quy mô, tính chất, giá trị của từng gói thầu và quy định của pháp luật về đấu thầu, các nghị định hướng dẫn chi tiết về công tác lựa chọn nhà thầu, Ban QLDA ĐTXD Thành phố có thể sử dụng các hình thức lựa chọn nhà thầu sau: Đấu thầu rộng rãi (có sơ tuyển và không sơ tuyển); Chào hàng cạnh tranh; Chỉ định thầu; Mua sắm trực tiếp; Tự thực hiện; Đấu thầu qua mạng.

Tuân thủ theo quy định của Luật Đấu thầu, thời gian qua, Ban QLDA ĐTXD TP. Sầm Sơn đại diện chủ đầu tư quản lý các đầu tư xây dựng cơ bản trên địa bàn như đã được tiến hành thủ tục đấu thầu

* PGS, TS., Trường Đại học Hồng Đức

** Ban Quản lý dự án Đầu tư xây dựng TP. Sầm Sơn, tỉnh Thanh Hóa

*** ThS., Công ty Cổ phần Thực phẩm Hữu Nghị

theo đúng quy định, các bước lựa chọn nhà thầu, quy định về dự án đầu tư có sử dụng đất, pháp luật về đất đai và pháp luật khác có liên quan về những nhiệm vụ được giao. Tuy nhiên, công tác đấu thầu vẫn còn tồn tại nhiều vấn đề nổi cộm, như: việc các đơn vị dự thầu cung cấp thông tin không trung thực, ảnh hưởng tới năng lực thực hiện gói thầu (Công ty Cổ phần Xây dựng và Du lịch Như Vũ vi phạm quy định đấu thầu gói thầu thi công số 2 thuộc dự án Khu tái định cư Đồng Nhon và gói thầu số 4 thuộc dự án Khu tái định cư Đồng Bông, Đồng Sác); thông đồng trong thực hiện đấu thầu (Công ty Cổ phần Hoàng Kỳ trúng gói thầu xây lắp “Dự án xử lý bãi rác TP. Sầm Sơn” năng lực xử lý các dự án về môi trường hạn chế nhưng vẫn trúng thầu); giao thi công gói thầu hạng mục đường Hồ Xuân Hương khi chưa hoàn thiện thủ tục đầu tư xây dựng... [2]. Việc thiếu khâu giám sát quá trình thực hiện đấu thầu và đạo đức công vụ của những người liên quan đã dẫn tới việc quản lý lựa chọn nhà thầu trong thời gian qua xuất hiện nhiều vấn đề gây bức xúc dư luận.

VỀ QUẢN LÝ CHẤT LƯỢNG HOẠT ĐỘNG KHẢO SÁT, THIẾT KẾ, THI CÔNG DỰ ÁN ĐẦU TƯ XÂY DỰNG

- Ban QLDA ĐTXD TP. Sầm Sơn tiến hành lập kế hoạch quản lý chất lượng hoạt động đầu tư xây dựng trên địa bàn quản lý, từ đó xác định các tiêu chuẩn chất lượng liên quan tới từng dự án cho từng hạng mục công trình và các biện pháp thỏa mãn chúng.

- Căn cứ chủ trương đầu tư được phê duyệt, kế hoạch vốn và các quy hoạch có liên quan, Ban QLDA ĐTXD Thành phố lập, phê duyệt đề cương, nhiệm vụ khảo sát, nhiệm vụ thiết kế theo quy định tại Luật Xây dựng, Nghị định số 46/2015/NĐ-CP, ngày 12/5/2015 về quản lý chất lượng và bảo trì công trình xây dựng, Nghị định số 06/2021/NĐ-CP, ngày 26/01/2021 quy định chi tiết một số nội dung về quản lý chất lượng, thi công xây dựng và bảo trì công trình xây dựng. Ban QLDA ĐTXD tiến hành giám sát việc thực hiện kế hoạch và tuân thủ của các bên liên quan đối với các tiêu chuẩn chất lượng trong quá trình khảo sát, thiết kế, thi công các dự án đầu tư xây dựng.

- Trong công tác quản lý chất lượng công tác khảo sát và tư vấn thiết kế. Qua quá trình kiểm tra, Ban QLDA ĐTXD Thành phố phát hiện một vài nhà thầu tư vấn khảo sát và thiết kế còn hạn chế năng

lực. Đơn cử như Dự án phát triển nhà ở tại khu đất số 1 và 3 phường Nguyễn Du được khảo sát, tư vấn thiết kế chưa phù hợp với quy định của pháp luật. Nhiều dự án có chất lượng thiết kế chưa cao, phương án thi công chưa phù hợp, dẫn tới khi triển khai bị đội vốn khá nhiều (dự án đội vốn 90 triệu đồng của Công ty Cổ phần IDEC Việt Nam trong thi công Khu đô thị Đông Hải), kéo dài thời gian thi công (Dự án Khu biệt thự Hùng Sơn)... [2].

- Trong công tác quản lý chất lượng công tác thi công. Để quản lý phạm vi, kế hoạch công việc, Ban QLDA ĐTXD Thành phố đã phối hợp với đơn vị tư vấn để tổ chức xây dựng hệ thống quản lý chất lượng theo tiêu chuẩn TCVN ISO 9001:2008, nhờ đó có thể kiểm soát công việc, phòng ngừa sai lỗi, nâng cao năng suất và hiệu quả làm việc, phân định rõ trách nhiệm và quyền hạn của các bên. Việc áp dụng sơ đồ Gant và các công cụ quản lý kế hoạch dự án, như: máy tính xách tay, máy tính bàn, máy thủy bình, máy toàn đạc điện tử, máy định vị GPS, máy đo kiểm tra chất lượng cấu kiện, bổ sung, cập nhật các phần mềm hiện có trong công tác quản lý, như: quản lý tiến độ, quản lý chi phí, quản lý vốn đầu tư..., đã giúp Ban QLDA ĐTXD Thành phố hoàn thành công việc quản lý với chất lượng và năng suất cao hơn [2].

Để quản lý khối lượng công việc của các nhà thầu thi công, Ban QLDA ĐTXD Thành phố thường xuyên tiến hành kiểm tra tiến độ công việc với nhà thầu và các đơn vị giám sát theo thời gian hoặc theo giai đoạn thi công và đối chiếu với khối lượng thiết kế đã được phê duyệt, từ đó có căn cứ tiến hành nghiệm thu, thanh toán cho nhà thầu. Quá trình quản lý khối lượng công việc, Ban QLDA ĐTXD Thành phố đã phát hiện được một số sai phạm, như: chậm triển khai dự án Quảng trường biển, trục cảnh quan lễ hội của Thành phố; chậm triển khai tuyến đường bộ ven biển đoạn Nga Sơn - Hoàng Hóa hay khó khăn trong thống nhất phương án bồi thường giải phóng mặt bằng khiến dự án công trình phụ trợ và hạ tầng kỹ thuật Trung tâm Điều dưỡng người có công tỉnh Thanh Hóa có nguy cơ bị điều chuyển vốn cho các dự án khác. Ban QLDA ĐTXD Thành phố đã có nhiều nỗ lực nhằm khai thông các vướng mắc cho nhà thầu, chủ đầu tư và các bên liên quan khác, giúp đẩy nhanh tiến độ thực hiện dự án [2].

Để kiểm soát chất lượng trong quá trình thi công, Ban QLDA ĐTXD Thành phố cùng với chủ đầu tư, tư vấn thiết kế, tư vấn giám sát và nhà thầu phối hợp ngay từ khâu khảo sát, lập thiết kế, cho tới việc phối hợp cùng các cơ quan tài chính, kho bạc Nhà nước kiểm soát thanh toán, quyết toán hợp đồng nhằm kiểm soát các bên. Tuy nhiên, vì khối lượng dự án đầu tư xây dựng bùng nổ trong giai đoạn 2018-2021, nhất là trong năm 2021, khi dịch Covid-19 đã được ổn định, nên những tồn tại trong giai đoạn thi công khá lớn. Các hạn chế trong chất lượng thi công các công trình đầu tư xây dựng chủ yếu nằm ở năng lực thi công của nhà thầu và năng lực giám sát của đơn vị tư vấn giám sát. Đặc biệt, trong quá trình thi công, nhiều nhà thầu chưa thực hiện đúng trình tự theo quy trình, quy phạm và chỉ dẫn kỹ thuật, như: sai phạm trong Dự án xử lý sạt lở bờ biển

Sầm Sơn. Trong quá trình thi công dự án, nhà thầu tự ý thi công không đúng với thiết kế được phê duyệt, thậm chí tự ý xây dựng các hạng mục không có trong quyết định. Những vụ việc, như: Dự án xử lý sạt lở bờ biển Sầm Sơn, Dự án công trình phụ trợ và hạ tầng kỹ thuật Trung tâm Điều dưỡng người có công tỉnh Thanh Hóa cho thấy, năng lực của đơn vị tư vấn giám sát và trách nhiệm của chủ đầu tư trong việc phối hợp cùng Ban QLDA ĐTXD Thành phố là chưa cao, thậm chí còn buông lỏng và dung túng cho những sai sót trong quá trình thi công dự án. Việc thường xuyên kiểm tra tiến độ và chất lượng dự án theo đúng hợp đồng xây dựng tuy được tiến hành theo kế hoạch hàng năm, nhưng vẫn còn để lọt khá nhiều sai phạm [2].

GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG QUẢN LÝ DỰ ÁN ĐẦU TƯ XÂY DỰNG TẠI BAN QLDA ĐTXD TP. SẦM SƠN

Theo Nghị quyết số 07-NQ/TU, ngày 26/11/2021 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy về xây dựng và phát triển TP. Sầm Sơn đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045, định hướng phát triển TP. Sầm Sơn trở thành đô thị biển thông minh. Hoạt động đầu tư xây dựng trên địa bàn hướng tới mục tiêu: “Bám sát Quy hoạch tỉnh Thanh Hóa, khẩn trương lập, điều chỉnh quy hoạch xây dựng phát triển TP. Sầm Sơn đến năm 2045, có tầm nhìn chiến lược và tính khả thi cao. Đồng thời, đẩy nhanh tiến độ lập và nâng cao chất lượng các quy hoạch chi tiết bảo đảm khoa học, khả thi, tạo sự đồng bộ, liên thông, thống nhất giữa các quy hoạch và liên kết vùng. Khẩn trương lập quy hoạch phát triển đô thị hai bên các tuyến đường chính để tạo điểm nhấn cho Thành phố; bảo đảm phong cách kiến trúc của các khu đô thị mới ngay từ khi lập quy hoạch chi tiết”. Để đảm bảo thực hiện được những mục tiêu trên, Ban QLDA ĐTXD TP. Sầm Sơn cần tập trung vào 2 vấn đề chính:

Thứ nhất, tăng cường công tác lập, thẩm định và phê duyệt thiết kế, dự toán đầu tư xây dựng trên địa bàn Thành phố

Tăng cường năng lực chuyên môn, thực hiện tư vấn cho chủ đầu tư và UBND Thành phố trong việc lựa chọn các tổ chức tư vấn khảo sát lập dự án, thiết kế - dự toán phù hợp với quy mô, tính chất và từng loại công trình theo đúng quy định tại Chương VI, Nghị định số 15/2021/NĐ-CP, ngày 03/3/2021 quy định chi tiết một số nội dung về quản lý dự án đầu tư xây dựng của Chính phủ.

Bên cạnh đó, cũng cần tăng cường quản lý việc phê duyệt nhiệm vụ, phương án khảo sát, sản phẩm tư vấn thiết kế và thực hiện thẩm tra, thẩm định phê duyệt theo sát quy định của pháp luật hiện hành, cần có những quy định cụ thể nhằm tăng trách nhiệm giải trình của các bên tham gia, nhất là trách nhiệm giải trình của các đơn vị tư vấn khảo sát và thiết kế, các chức danh chủ trì, chủ nhiệm của các bộ môn trong quá trình khảo sát, thiết kế, lập dự toán... Kiểm soát tốt chất lượng khảo sát, tư vấn thiết kế theo quy định tại Luật Xây dựng; Nghị định số 59/2015/NĐ-CP, ngày 19/6/2015 về quản lý dự án đầu tư xây dựng; Nghị định số 46/2015/NĐ-CP và các văn bản hướng dẫn khác có liên quan.

Tăng cường vai trò tham mưu, cố vấn về mặt chuyên môn của Ban QLDA ĐTXD Thành phố trong quá trình lựa chọn nhà thầu, nhất là nhà thầu thi công, giám sát. Cần xây dựng cơ sở dữ liệu năng lực của các nhà thầu trên địa bàn, ưu tiên lựa chọn các nhà thầu được đánh giá đủ điều kiện xếp hạng năng lực có thứ hạng cao, có kinh nghiệm phù hợp với loại hình, tính chất và quy mô công trình dự án.

Thứ hai, tăng cường công tác tổ chức thực hiện quản lý dự án

- Thường xuyên cập nhật và quán triệt tổ chức thực hiện quản lý dự án theo quy định của pháp luật hiện hành.

- Tăng cường tổ chức giám sát và quản lý chặt chẽ chất lượng thi công công trình, đảm bảo phù hợp với quy định của pháp luật và thiết kế đã được phê duyệt, phù hợp với quy hoạch chi tiết, quy hoạch tổng thể của Thành phố.

- Tăng cường quản lý, giám sát tại hiện trường thi công, đảm bảo tiến độ, chất lượng thi công theo đúng thiết kế và hợp đồng xây dựng, phù hợp với quy định về đầu tư xây dựng công trình; kiểm soát chặt chẽ vật liệu đầu vào, cũng như quản lý khối lượng hoàn thành thông qua công tác nghiệm thu dự án. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Thường vụ Tỉnh ủy Thanh Hóa (2021). *Nghị quyết số 07-NQ/TU, ngày 26/11/2021 về xây dựng và phát triển TP. Sầm Sơn đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045*
2. Ban QLDA ĐTXD TP. Sầm Sơn (2018-2022). *Báo cáo Công tác quản lý trật tự đô thị và trật tự xây dựng các năm, từ năm 2018 đến năm 2021*
3. Phòng Tài chính - Kế hoạch TP. Sầm Sơn, tỉnh Thanh Hóa (2016-2020). *Báo cáo quyết toán vốn đầu tư theo niên độ ngân sách hàng năm*